

Goed onderwijs voor ieder kind

Structurele uitdagingen vragen structurele investerings

Elke dag werken ruim 185.000 professionals met grote inzet aan goed onderwijs voor alle 1,5 miljoen leerlingen in het primair onderwijs. De uitdagingen in onze sector zijn groot: het basisonderwijs, speciaal basisonderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs hebben te maken met grote personeelstekorten. Mede daardoor staat de onderwijskwaliteit onder druk.

De PO-Raad heeft veel waardering voor de serieuze stappen die de afgelopen jaren zijn gezet om het primair onderwijs te versterken. Tegelijkertijd is het cruciaal dat we met elkaar onder ogen zien dat het personeelstekort de komende jaren blijft bestaan. Als we de gaten in de formatie en de uitdagingen rond de onderwijskwaliteit serieus te lijf willen gaan, zijn er structurele middelen nodig. Daarbij is het essentieel dat er geïnvesteerd wordt in onze sterk verouderde schoolgebouwen.

Scholen kregen de afgelopen jaren weliswaar extra geld, maar dat werd voor een belangrijk deel verdeeld via vele tijdelijke subsidies. Met tijdelijk geld kunnen we onderwijsprofessionals vooral tijdelijk werk bieden, terwijl de sector iedere leraar, ondersteuner en schoolleider hard nodig heeft. Bovendien brengt deze 'subsidieconfetti' een veelvoud aan regels en bestedingsvoorschriften met zich mee. Beide problemen zijn met één afspraak te ondervangen: ruil de tijdelijke middelen in voor structureel geld. Zo kunnen onze leden werk maken van een duurzame verbetering van de onderwijskwaliteit en een breed aanbod voor alle kinderen.

1. Onderwijsarbeidsmarkt

Het personeelstekort in het primair onderwijs zet de kwaliteit onder druk en dwingt de sector keuzes te maken. Als sectorvereniging hebben wij een grote verantwoordelijkheid bij het creëren van een aantrekkelijke werkomgeving voor de onderwijsprofessionals van nu en van morgen. We vragen het kabinet voldoende loonruimte om onderwijsprofessionals een marktconform salaris te kunnen bieden. Daarnaast vereist het personeelstekort aanvullende overheidsmaatregelen.

- Het aanhoudende personeelstekort vraagt om een andere blik op de organisatie van het onderwijs. Verken met het onderwijsveld hoe flexibilisering en vermindering van onderwijstijd kan bijdragen aan het verlagen van werkdruk, het meer en beter benutten van diversiteit in teams en aan meer tijd voor professionalisering.
- De pabo en het zijnstroomtraject vervullen een belangrijke rol in de aanwas van nieuwe leraren. Het vergroten van de instroom vraagt om meer maatwerk en flexibiliteit in de opleidingsroutes. Zo kan er worden aangesloten bij de ervaringen van voltijders, deeltijders en zijnstromers. Betrek de schoolorganisaties en de beroepsgroep intensief bij deze ontwikkeling, zodat scholen en leraren mede-eigenaar zijn van de opleidingen.
- Het tekort aan onderwijspersoneel kent een sterk regionaal karakter en maakt een bundeling van de krachten door alle betrokken partijen noodzakelijk. De afgelopen jaren zijn er al betekenisvolle stappen gezet in de regionale samenwerking. Goede regionale samenwerking tussen scholen en schoolorganisaties kan bevorderd worden door betere (bekostigings)prikkels: wees terughoudend met nieuwe scholen en schaf de kleinscholentoeslag af in grotere steden.

2. Onderwijskwaliteit

Het onderwijs draagt een grote verantwoordelijkheid bij het voorbereiden van kinderen op hun rol in de samenleving. Tegelijkertijd zet het personeelstekort de kwaliteit van ons werk onder druk. Hoewel de omstandigheden per school verschillen, worstelt de hele sector met de vraag hoe we onze ambities kunnen realiseren binnen de huidige arbeidsmarkt. Deze opgave vraagt om een gezamenlijke aanpak, waarin zowel de sector als de rijksoverheid verantwoordelijkheid neemt.

- Scholen met kwaliteitsproblemen zijn de afgelopen jaren geholpen met maatwerkprogramma's voor versterking van de basisvaardigheden bij leerlingen. Voor het landelijk duurzaam versterken van rekenen, taal, burgerschap en digitale geletterdheid zijn echter bredere investeringen noodzakelijk. Het uitgangspunt is dat alle scholen zelf werken aan hun kwaliteit en daarin ondersteund worden door hun schoolorganisatie en de overheid.
- De grote verantwoordelijkheid van het onderwijs vraagt vanzelfsprekend om scherp toezicht. Tegelijkertijd mag dat geen doel op zich zijn. Frequent en onaangekondigd inspectiebezoek leidt vooral tot extra toetsdruk. Een schoolleider of schoolbestuurder moet bij een verrassingsbezoek immers resultaten kunnen laten zien. Toetsen kost echter veel tijd en levert stress op. Dit gaat ten koste van de noodzakelijke verdieping, terwijl we die nu juist ambiëren.
- Een gezonde en toegankelijke leer- en werkomgeving is een belangrijke randvoorwaarde voor goed onderwijs. Helaas voldoen tal van schoolgebouwen allang niet meer aan de eisen van deze tijd, onder meer op het gebied van (binnen) klimaat en toegankelijkheid. Tegelijkertijd laat een Interdepartementaal Beleidsonderzoek uit 2021 zien dat gemeenten en scholen al jaren te weinig geld krijgen voor het (ver)bouwen en onderhouden van schoolgebouwen. Doorbreek deze impasse door structureel in onderwijshuisvesting te investeren.

3. Onderwijskansen

Ieder kind moet zich op school voluit kunnen ontwikkelen. Dat is vaak makkelijker gezegd dan gedaan: aspecten als vroege selectie, wisselende subsidies en haperingen in de samenwerking met jeugdzorg werken kansengelijkheid juist in de hand. Om kansengelijkheid te bevorderen is het dan ook van groot belang dat het funderend onderwijs en aanpalende sectoren zich in samenhang ontwikkelen.

- De vroege selectie van leerlingen leidt nog te vaak tot ongelijke kansen. Neem daarom de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs onder de loep en bied perspectief op latere selectie. Om daarnaartoe te werken kan in het voortgezet onderwijs uitwisseling tussen de niveaus worden gestimuleerd. Voor het primair onderwijs is het belangrijk om te bepalen welke toetsen écht noodzakelijk zijn om het potentieel van leerlingen in beeld te krijgen.
- Maak kinderopvang toegankelijk voor alle kinderen. Ook als hun ouders niet werken. Zo voorkomen we achterstanden bij jonge kinderen voordat ze naar school gaan. Daarnaast maakt toegankelijke buitenschoolse opvang het mogelijk om gezamenlijk álle kinderen een rijk dagarrangement te bieden.
- Steeds meer scholen zoeken de samenwerking met jeugdzorg- en kinderopvangorganisaties om kinderen en jongeren zo goed mogelijk te ondersteunen. Schotten in de financieringsstromen en tegenstrijdige wet- en regelgeving tussen de verschillende sectoren maken die samenwerking echter moeilijker dan nodig. Neem deze schotten dan ook weg en los onnodige knelpunten op.

